

Teksti:
HLL Marja Lehmus
Helsinki

EDELWEISS | *kustannustehokas vaihtoehto*

Ihmisten kiinnostus omaan terveyteen ja ulkonäköön lisääntyy koko ajan ja potilaat kyselevät eri vaihtoehtoja esteettiseen hammashoitoon. Vaihtoehtoja on tarjottava ja niitä on tarjolla, vaikka hammaslääkärinä ”laminaattibaari”-ajattelu ei tunnu lainkaan mielekkäälle.

Selvästi on havaittavissa kaksi suuntaa markkinoilla; toisaalta CAD/CAM-tekniikat, joilla tehdään pääosin keramiiaa ja toisaalta koko ajan tulee lisää materiaaleja muovimarkkinoille joissa kaikissa luvataan hyvää estetiikkaa. CAD/CAM vaatii isojakin investointeja vastaanotolle, mutta valmiisiin muovilaminaatteihin perustuva Edelweiss -systeemi on saavutettavissa ilman noita investointeja. Monilla potilailla ei ole varaa keraamisiin laminaatteihin tai kruunuihin. Lisäksi monet suhtautuvat myös kriittisesti terveen kudoksen poistoon keraamisia rakenteita tehtäessä ja ”minimally invasive” -ajattelu yleistyy.

Alkukevällä 2016 sain kuulla Edelweiss-laminaateista. Ne ovat valmiita tehdasvalmisteisia laserintrattuja lasilla vahvistettuja muovilaminaatteja. Kiinnostuin niistä, koska joillekin potilaille olisi tarpeen tarjota kustannustehokasta vaihtoehtoa keraamisille laminaateille. Nämä ovat mielestäni oiva vaihtoehto nuorille potilaille, niille joilla rahaa on niukasti käytettävissä ja joilla on esimerkiksi kiillekehityshäiriötä sekä iäkkäämmille potilaille, joille huippuestetiikka ei ole niin tärkeää. Huippuestetiikassa keraamiset laminaatit teknikon käsistä ovat tietysti edelleen omaa luokkaansa.

Etuna Edelweiss-menetelmässä on myös, että ne voi tehdä yhdessä istunnossa ja usein ilman hampaan laajempaa preparointia. Verrattuna perinteiseen kerrostamalla tehtyyn muovilaminaattiin Edelweissin etuna on parempi kesto ja pinnan värin pysyminen.

Keramiä vaatii kiillettä tuekseen kestääkseen kunnolla. Jos sen sidostus on pelkällä dentiinillä niin dentiini joustaa ja keramiä ei, jolloin voi helposti tulla murtumia laminaattiin. Edelweiss-laminaatit joustavat ja näin ollen menestyvät myös dentiiniin sidostettuna. Toki kovin pitkän aikavälin tutkimuksia ei ole, mutta jos mietimme perinteisellä kerrostustekniikalla tehtyjä muovilaminaatteja, niin melko hyvä kesto on niilläkin ollut kulumista ja värjäytymistä lukuunottamatta.

Laminaatteja on useita eri kokoja, joista valitaan kyseiselle potilaalle oikea vaihtoehto. Valmis laminaatti muotoillaan hampaan muotoon sopivaksi timanttikoralla. Useimmiten hammas tarvitsee pinnaltaan käytännössä vain karhentaa ja varsinaista hiontaa ei tarvita. Laminaatin ajatellaan muodostavan kiilteen ja muovi, joka tulee alle, tuo värin ja markkeeraa dentiiniä. Väri valitaan oman hampaan (tai potilaan toiveen) mukaan väriskaalan avulla. Muotoiltu laminaatti käsitellään siihen tarkoitettulla sidosaineella ja hammas käsitellään etsaamalla ja sidostamalla. Laminaatti kiinnitetään, poistetaan muovin ylimäärät ja kiillotetaan.

Kuvat 1–5: Tässä yksi potilastapaus esimerkkinä. Potilas, jota häiritsevät yläykkösten hypoplasiat, jotka on kauan sitten korjattu nyt jo voimakkaasti värjäytyneellä yhdistelmämuovilla. Lisäksi potilaalla oli d.23 juurihoidettu ja tummunut. Ensimmäisessä kuvassa se on jo hoidettu Edelweiss-laminaatilla siinä. Lopulta tehtiin dd.13,11,21 ja 23 Edelweiss -laminaatit. Dentiinivärinä A3,5.

Samalla saatiin myös palatinaalisesti kallistuneet inkisiivit hämäävästi paremmin riviin.